

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.027/2016/6. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. június 14. napján kelt 7.P.21.932/2015/14. számú ítélete ellen a felperes 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben**, az alábbiak szerint **megváltoztatja**.

A felperes és a **(L.)** Zrt. között 2008. július 9. napján létrejött **(kölcsönszerződés száma)** számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja akként, hogy az induló ügyleti kamat éves értékét 15,99 %-ban határozza meg.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül adja ki a felperesnek a **(gpmű frg.rszáma)** forgalmi rendszámú, Suzuki (J) Ignis típusú gépjármű törzskönyvét.

A felperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 181 909 (egyszáznyolcvanegyezer-kilencszázkilenc) Ft-ra felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására 81 477 (nyolcvanegyezer-négyszázhetvenhét) Ft elsőfokú eljárási illetéket.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 90 000 (kilencvenezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 302 299 (háromszázkettőezer-kettőszázkilencvenkilenc) Ft fellebbezési eljárási illetékből a felperes 254 299 (kettőszázötvennégyezer-kettőszázkilencvenkilenc) Ft-ot, az alperes 48 000 (negyvennyolcezer) Ft-ot köteles megfizetni a Magyar Államnak az állami adóhatóság felhívására.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

Az alperes jogelődje, a **(L.) Zrt.** (a továbbiakban: alperes) és a felperes 2008. július 9. napján **(kölcsönszerződés száma)** számmal jelölt deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek egymással, amely alapján az alperes 1 781 550 Ft kölcsönt folyósított a felperesnek gépjárművásárlás céljából. Az egyedi kölcsönszerződésben a felek a mértékadó devizanemet svájci frankban, a teljes hiteldíjmutatót 19,26 %-ban határozták meg. Rögzítették továbbá a havi törlesztő részletek összegét (28 904 Ft), számát (120 db), esedékességét és az összes törlesztő részlet összegét (3 468 480 Ft). A kamat és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás)) elszámolásának módjaként az ún. fix deviza konstrukcióban állapodtak meg. A kölcsönszerződés részét képezte az alperes **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza.

- I.7.: „Fix deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyamesemény”.
- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”
- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)”
- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”
- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzpiaci szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”
- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján”
- I. 25.: „Kamatváltozás:
 - a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzpiacra bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.
 - b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:
$$\text{Kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1).$$
 - c) Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): A kölcsönszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor fizetendő - ki nem terhelt - kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének esetén szabályozó rendelkezésekben külön kerül meghatározásra.”
- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása.”
- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát

követő 3 hónap."

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

- XI.4. pont: „Rendkívüli árfolyam esemény bekövetkezte esetén a Hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztő részletekre jutó kamatváltozás II-t, a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni."

- XII. 1. pont: Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik, a Kamatváltozás és az Árfolyamváltozás I. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A Kamatváltozás miatti kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztőrészletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztőrészletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözet a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, amelynek arányában a szerződés futamideje módosul.

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 5. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 7. pontja).

A Kúria a Gfv.VII.30.112/20105/5. számú ítéletében megállapította az Üsz.XI.4. pontjában rögzített rendelkezés érvénytelenségét.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2. tv.) szerinti elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatlábat 15,99 %-ban tüntette fel. Az elszámolás felülvizsgáltnak minősül.

A felperes keresetében - a kölcsönszerződés teljes illetve részleges érvénytelenségére alapítottan - kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 1 148 063 Ft megfizetésére, valamint a **(gpjmű frg.rszáma)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására. Keresetét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c), d) és e) pontjára alapította. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a teljes hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb esetleges költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést. Állította, hogy az alperes olyan költséget (árfolyamrés) is figyelembe vett a THM meghatározásakor, amelynek felszámítására nem jogosult. Kiemelte, nem tartalmazza a szerződés az ügyleti kamat éves százalékos értékét, és nincsenek a szerződésben meghatározva a további költségek sem, holott azokat az alperes felszámítja (szerződéskezelési díj, ügyviteli költség, árfolyamrés). Álláspontja szerint árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség nem terheli, mert az árfolyamkockázatról nem kapott tájékoztatást, ezért az egyedi szerződés és az Üsz. általa megjelölt rendelkezései - köztük a V.6. pont - tisztességtelen, ezáltal érvénytelen. Utalt arra, az Üsz. I.23. pontjából az a következtetést vonható le, hogy az árfolyamkülönbözet legfeljebb 25 % mértékig terheli. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérte a szerződés hatályossá nyilvánítását.

Elszámolása szerint 2015. február 1. napjáig 2 959 717 Ft-ot teljesített, ugyanakkor csak a kölcsön tőkeösszegének és annak Üsz.I.18.c) pontja szerinti LIBOR kamatának, összesen 1 810 854 Ft-nak a megfizetésére lett volna köteles, így túlfizetése 1 148 863 Ft, marasztalási keresete ennek megfizetésére irányult. A törzskönyv kiadására alapított keresetének indokaként előadta, hogy egyrészt a szerződésből eredő kötelezettségének eleget tett, másrészt érvénytelen az opciós szerződés - helyesen - 5. pontja, valamint az Üsz. IV.7. pontja.

A 2016. március 7. napján benyújtott előkészítő iratában (9/F/2.) keresetváltoztatást terjesztett elő, amelyben egyebek mellett hivatkozott arra, hogy érvényes szerződés alapján is túlfizetése áll fenn, mert az alperes az Üsz. Kúria Gfv.VII.30.112/2015/5. számú közérdekű ítélete szerint érvénytelennek minősülő XI.4. pontja alapján a futamidő lejártát megelőzően terhelt ki rá árfolyamváltozást, így egyrészt ez az összeg, másrészt az Üsz. - ugyancsak érvénytelen - V.5. és V.7. pontja alapján kiterhelt költségek neki szintén visszajárnak.

A 2016. április 25-én 12/F/1. alatt benyújtott beadványa szintén keresetváltoztatást tartalmaz, ebben egyebek mellett hivatkozott arra, hogy az Üsz. V.6. pontja az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósulásának hiányában nem vált a szerződés részévé.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződés akár egészben vagy bármely pontját tekintve érvénytelen. Hangsúlyozta, a felek a kölcsönszerződés valamennyi részletes tartalmi elemét illetően megállapodtak. Azt azonban elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra. Álláspontja szerint ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos értékét, azt 15,99 %-ban határozva meg.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperesi teljesítéssel függ össze. Vitatta opciós jogának megszűnését is. Ennek alátámasztásaként arra hivatkozott, hogy a szerződéskötéskor hatályos Üsz. helyébe lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6. pontjában a felek ún. zárt opcióban állapodtak meg, amely azt jelenti, hogy a vételi joga az opciós szerződés 8. pontjában írt valamely feltétel bekövetkeztével nyílt meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes 9/F/2. és 12/F/1. sorszám alatt előterjesztett keresetváltoztatásait elutasította. Megállapította, hogy a **(üzletszabályzat 1. jelölése)** megjelölésű üzletszabályzat IV.7. pontja érvénytelen. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a peres felek között 2008. július 9. napján létrejött kölcsönszerződés érvényessé vált azzal, hogy az induló ügyleti kamat mértéke évi 15,99 %. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 63 500 Ft perköltséget, valamint az államnak 68 900 Ft eljárási illetéket. Határozatának indokolásában rámutatott, az alperes érdemi ellenkérelme 2016. január 25. napján került előadásra, ehhez képest a felperes 9/F/2. és a 12/F/1. sorszám alatt előterjesztett keresetmódosításai meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősülnek. A Kúria 6/2013. PJE határozatának indokolására utalva hangsúlyozta, a szerződés létrejöttét illetve érvényességét nem befolyásolja az a körülmény, hogy abban a kölcsön és a törlesztő részletek svájci frankban kifejezett értéke nem került rögzítésre. Rámutatott, a szerződés tartalmazza a havi törlesztő részletek összegét és számát, valamint a szerződés részét képező hirdetemény a THM számítása során figyelembe nem vett költségeket, ezért a szerződés a Hpt. 213. § a), b) és e) pontjában írt tartalmi követelményeknek megfelel. Alaptalannak ítélte az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára való felperesi hivatkozást azzal, hogy az erre vonatkozó tájékoztatást az Üsz. V.6. pontja rögzíti. Megítélése

szerint abból az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára egyértelműen felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és az árfolyam reá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Azt, hogy a felperes ezzel ellentétben olyan tájékoztatást kapott, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális lehetősége, vagy bizonyos mértékben korlátozott, a felperes sem állította, ezért a felperes által indítványozott tanúbizonyítás lefolytatását mellőzte. Utalt arra, a felperes az Üsz. I.23. pontjának téves értelmezésével jutott arra a következtetésre, hogy a 25 %-ot meghaladó árfolyamkockázat már nem terheli. Ugyanakkor megállapította, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatt a szerződés érvénytelen, ennek a jogkövetkezményét azonban a jogalkotó rendezte a DH2 tv-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A felülvizsgált elszámolás ugyanis tartalmazza az induló ügyleti kamat százalékos értékét, így az elszámolás felülvizsgálttá válásával az érvénytelenség oka elhárult, a szerződés érvényessé vált, konvalidálódott. Erre tekintettel a bíróság csupán e tényt állapíthatta meg határozatában. A per tárgyává tett üzletszabályzati rendelkezéseket - a IV.7. pont kivételével - kifejtett indokai alapján nem találta érvénytelennek.

A törzskönyv kiadására irányuló kereset kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törzskönyv hitelező általi birtokban tartása az opciós szerződéstől független, atipikus önálló biztosíték, amely alapján a hitelező mindaddig jogosult annak birtokban tartására, amíg a kölcsönbevevő a szerződésből eredő valamennyi kötelezettségét nem teljesíti. E tényt a felperes nem bizonyította, ezért e kereseti kérelmet is alaptalannak ítélte. Megállapította, hogy az opciós szerződés 4. - helyesen 5. - pontja nem ütközik jogszabályi tilalomba, ezért azt sem minősítette érvénytelennek. A per tárgyának értékét 1 148 863 Ft-ban határozta meg, és ennek alapulvételével döntött a perköltség és az eljárási illeték viseléséről.

A felperes pontosított és kiegészített fellebbezésében kérte annak részbeni megváltoztatásával az alperest 537 845 Ft megfizetésére, valamint a **(gpj)mű frg.rszáma)** forgalmi rendszámú gépjármű törzskönyvének a kiadására kötelezni.

Fellebbezésének indoka szerint a kölcsönszerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiba ütközik az ügyleti kamat éves százalékosan kifejezett értéke feltüntetésének hiánya és a THM helytelen meghatározása miatt, és ezáltal a szerződés érvénytelen. Hangsúlyozta, az induló ügyleti kamatot a törvényi elszámolás nem tartalmazta, azt csupán a jogorvoslati eljárás keretében megküldött részletes elszámolás rögzíti. Ezért téves az az ítéleti megállapítás, hogy az ügyleti kamat mértéke a törvény erejénél fogva konvalidálódott. Álláspontja szerint a DH2 tv. szerinti eljárásban csupán a DH1 tv. 3-4. §-ában meghatározott érvénytelenségi okok fennállta miatt keletkezett túlfizetést vitathatta, az ügyleti kamat mértékét azonban nem. Érvelése szerint, ha a bíróság a törvényi elszámolás rendelkezéseit tartotta elfogadhatónak, úgy a pert meg kellett volna szüntetnie, nem pedig ítélettel döntenie a kereset elutasításáról, hiszen keresete a törvényi elszámolás adatainak nem felel meg. Utalt arra, az alperes kamatcsökkentést hajtott végre az ún. „fair” kamat mértékéig, amely 12,23 %. Ehhez képest egy tisztességtelen kamatmértékkel a szerződés nem konvalidálódhatott. Kifejtette, mivel a szerződés érvénytelen a kamat feltüntetésének hiánya miatt, érvénytelen költségek felszámítása (árfolyamrész, szerződéskezelési díj) miatt nem lehet érvényes a THM-re vonatkozó rendelkezése sem. Véleménye szerint a fentiekből adódóan a szerződés nem tekinthető deviza alapú szerződésnek. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő tájékoztatást. Ezt meghaladóan hivatkozott arra is, hogy az Üsz. V.6. pontja olyan egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, amely az 1959-es Ptk. 205/B. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósulása esetén válik a szerződés részévé, ennek bizonyítása az alperest terheli. Hangsúlyozta, ettől eltérő álláspont esetén az árfolyam-különbözet maximum 25 % mértékig terheli, mivel az Üsz. I.23. pontja az ilyen mértékű eltérő árfolyam-

emelkedést minősítette rendkívülinek. Álláspontja alátámasztásaként hivatkozott a 2008/48. EK irányelv rendelkezéseire. Az érvénytelenség jogkövetkezményét akként kérte levonni, hogy az ítélet tábla a szerződést nyilvánítsa hatályossá, ennek keretében kétféle számítást alkalmazott: a kölcsönösszeg és annak jegybanki alapkamata alapulvételével levezetett számítása szerint túlfizetésének összege 1 540 053 Ft, míg az Üsz. I.18.c. pontja szerinti LIBOR kamattal számolva 1 328 351 Ft. Ugyanakkor előadta, a fellebbezési kérelmében érvényesíteni kívánt túlfizetése az érvényes szerződés alapulvételével végzett számításon alapul azzal, hogy az alperes nem volt jogosult kiterhelni a futamidő lejártát megelőzően az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettséget, mivel az Üsz. XI.4. pontjában írt szerződési feltétel érvénytelenségét a bíróság közérdekű perben megállapította. Ennek alapján a szerződés megkötésétől 2016. januárjáig összesen 2 601 360 Ft megfizetésére volt köteles, ezzel szemben 3 139 205 Ft-ot teljesített. A különbözetként jelentkező 537 845 Ft visszafizetésére kérte az alperest kötelezni. Miután levezetett számítása szerint a javára túlfizetés állapítható meg, arra a következtetésre jutott, hogy a gépjármű törzskönyvét az alperes köteles kiadni a részére. E fellebbezési kérelme indokaként hivatkozott az opciós szerződés 5. pontja érvénytelenségére is. Utalt arra, hogy közérdekű perben a bíróság érvénytelennek minősítette az Üsz. V.5. és V.7. pontjában foglaltakat, amelyek alapján az alperes az egyedi szerződésben nem szereplő egyéb költségeket is kiterhelte, e költségek megítélése szerint szintén visszajárnak a részére. Sétrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ezzel kapcsolatos elszámolást nem végezte el, ami az ítélet hatályon kívül helyezését indokolja. Utalt arra, mivel keresete marasztalásra irányul, a per tárgyának értéke a marasztalási összeg, azaz 537 845 Ft.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, fenntartva az elsőfokú eljárásban előterjesztett érdemi védekezésében foglaltakat.

A fellebbezés **részben alapos.**

Az ítélet táblának mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az elsőfokú ítélet felülbírálatára milyen körben kerülhet sor. Egyrészt ugyanis a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint a fellebbezési eljárásban is érvényesül a kérelemhez kötöttség elve, amelynek értelmében a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálja felül. Másrészt a másodfokú eljárásban a keresetet nem lehet megváltoztatni (Pp. 247. § (1) bekezdés) és fő szabály szerint nem lehet új tényeket előadni (Pp. 235. §).

A felperesnek az az elszámolási igénye, amely az árfolyamváltozás futamidő lejártát megelőző kiterhelésével, valamint az állítása szerint az Üsz. V.5. és V.7. pontja alapján jogszerűtlenül felszámított költségekkel kapcsolatos, továbbá az az előadása, hogy az Üsz. V.6. pontja nem vált a szerződés részévé, a másodfokú eljárásban nem vizsgálható. Erre alapítottnak a felperes ugyan az elsőfokú eljárásban is kívánt igényt érvényesíteni, ezekre való hivatkozást azonban csak a 9/F/2. és 12/F/1. sorszám alatt előterjesztett keresetváltoztatás tartalmaz. Az ítélet tábla egyetért az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a fenti beadványokban szereplő keresetváltoztatás nem megengedett a perben irányadó eljárási szabályok alapján, ezért jogszerűen döntött annak érdemi vizsgálat nélküli elutasításáról a Pp. 146/A. § (6) bekezdése alapján. Mindez egyfelől azt jelenti, hogy ezen fellebbezési hivatkozások érdemi vizsgálatára a Pp. 235. §-a alapján a másodfokú eljárásban nem kerülhet sor, másrészt azt is, hogy alaptalanul kifogásolja a felperes, miszerint az erre alapított elszámolást az elsőfokú bíróság nem végezte el.

Az érdemben elbírálható fellebbezési kérelmek kapcsán az ítélet tábla rámutat, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Egyetért azzal az álláspontjával is, hogy a felperes által felhozott okok

közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt és az Üsz. IV.7. pontját illetően állapítható meg a szerződés érvénytelensége. Nem osztja ugyanakkor az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását, valamint a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset alaptalanságát illetően elfoglalt álláspontját az alábbiakban kifejtettek szerint.

Az ügyleti kamat százalékos értéke feltüntetésének hiánya:

Abban egyetért az ítéletábra az elsőfokú bírósággal, hogy a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség jogkövetkezményét maga a jogalkotó rendezte a DH2 tv-ben előírt ún. felülvizsgált elszámolás szabályainak megalkotásával. A pénzügyi intézményeknek ugyanis az általuk kötelezően elvégzendő elszámolást a DH2 tv. 16. § (2) bekezdése értelmében a Magyar Nemzeti Bank elnökének a DH2 tv. felhatalmazása alapján kiadott rendeleteiben (42., 54. és 55/2014 MNB rendelet) meghatározott tartalommal és formában kellett elkészíteniük. Az érintett MNB rendeletekből megállapíthatóan az elszámolásnak egyebek között tartalmaznia kellett a kölcsön induló kamatlábát, amelyet a részletes elszámolásban tüntettek fel a pénzügyi intézmények. A fogyasztó a pénzügyi intézmény által készített - az ügyleti kamatláb meghatározására is kiterjedő - elszámolás felülvizsgálatát a DH2 tv. 18-28. §-aiban meghatározott módon, határidőn belül és eljárások keretében vitathatta. Ha ezzel a lehetőséggel nem élt, a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekintendő, hogy az elszámolás során figyelembe vett adatokat - köztük az induló ügyleti kamatlábat - és az elszámolás eredményét nem kívánja vitatni, azaz azokat ráutaló magatartással elfogadta (1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés), ezért az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, és az a továbbiakban nem vitatható. Ez egyben azt is jelenti, hogy az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult és ezáltal a szerződés „érvényessé vált” (konvalidálódott - 1/2010. (VI. 29.) PK vélemény 5. pont), s miután a felülvizsgált elszámolásra az „érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően” került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - a továbbiakban nem vitatható módon - megtörtént, attól utóbb a bíróság sem térhet el.

A fentiekből következően azt helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az induló ügyleti kamatláb hiánya miatti érvénytelenség oka elhárult, a szerződés konvalidálódott. Az ítéletábra nem osztja ugyanakkor azt az álláspontját, miszerint a bíróság döntése kizárólag ennek a megállapítására szorítkozhatott. A jelen jogvita elbírálására irányadó 1959-es Ptk. ugyanis - szemben a 2013. évi V. tv. 6:111 §-ában foglaltakkal - nem ismeri az „érvényessé válás” jogintézményét. Az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződéseknél az érvénytelenség jogkövetkezményeként a törvény 237. § (1) és (2) bekezdése értelmében a bíróság három lehetőség közül választhat: elrendeli az eredeti állapot helyreállítását, a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá vagy - ha az érvénytelenség megszüntethető - érvényessé nyilvánítja. A bírói gyakorlat az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződések esetében az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit, vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el, vagy azt a felek maguk hárítják el, az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja (1/2010. PK vélemény 5. pont). Ebből következően a konvalidáció önmagában nem teszi szükségtelenné, hogy a bíróság jogalkotó döntéssel rendelkezzen a szerződés érvényessé nyilvánításáról, mint az érvénytelenség adott esetben alkalmazandó jogkövetkezményéről. Mindebből következően, bár a jelen ügyben a felek - a fentiekben levezetett módon - orvosolták a szerződés hibáját, ez - jogszabályi háttér hiányában - nem zárta el a felperestől annak a lehetőségét, hogy ennek kimondását keresettel érvényesítse.

Téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint az alperes által a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban megjelölt induló kamatmértéket nem vitathatta. A DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által számára megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő,

következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében. Annak nincs jelentősége, hogy az induló ügyleti kamat értékét az ún. részletes kimutatás tartalmazza, a nem részletes elszámoló levél 1. oldal utolsó bekezdése tartalmaz ugyanis arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen módon lehet igényelni a „részletes törvényi elszámolást” illetve azt letölteni a megadott honlapról, megelőző regisztrációt követően. A felperes e lehetőséggel élt is, hiszen maga csatolta keresetéhez a részletes törvényi elszámolást tartalmazó kimutatást.

A periratokhoz csatolt részletes elszámolás adatait tartalmazó okiratból megállapíthatóan az alperes az éves induló ügyleti kamatlábat 15,99 %-ban határozta meg, s miután a felperes ezt a kamatmértéket ráutaló magatartással elfogadta, ennek az ügyleti kamatlábnak a bíróság általi megjelölésével pótolható a szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság.

A kifejtettek alapján nem volt akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatérték meghatározásával a bíróság a szerződést érvényessé nyilvánítsa.

Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába ütközés

A felperes az elsőfokú eljárásban az e jogszabályhelyre alapított érvénytelenség körében a THM számítása során figyelembe nem vett költségek meghatározásának hiányára utalva arra hivatkozott, hogy az olyan jogszabály, a 41/1997.(III. 5.) Korm. rendelet alapján került kiszámításra, amely a perbeli szerződés esetén nem alkalmazható. Az ítéletábra az elsőfokú bíróság e tekintetben elfoglalt álláspontjával és annak kifejtett indokaival is egyetért. Utal továbbá arra, ha az alperes a szerződésben és az annak részét képező üzletszabályzatban, valamint hirdetményben meg nem határozott költséget számít fel, az nem érinti a szerződés érvényességét, hanem a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés. A felperes fellebbezésében ugyanezen jogszabályhelyre alapított érvénytelenséget arra alapította, hogy a szerződés a THM-et nem a valóságnak megfelelően rögzíti. Ez az előadása olyan új tényelőadás, amelynek érdemi vizsgálatára a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján nem kerülhetett sor, ezért csupán megjegyzi az ítéletábra, ha a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja, az nem a szerződés semmisségét eredményezi, hanem akarati hiba miatt (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés) a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban erre alapítottnak a szerződést nem támadta meg.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiánya

A felperes fellebbezésében változatlanul arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek

tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztő részletre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve, ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következőkes bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - az egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét sem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004.). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról való tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. Amint ugyanis azt az elsőfokú bíróság is helyesen megállapította, az Üsz. V.6. pontjából kitűnik, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, hiszen a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatot. Ezen túl a szerződés egyéb - az elsőfokú bíróság által helyesen érvényesnek tekintett - rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” és „fix devizakonstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztő részletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.24., I.25.b. és XI.1. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (17. pont), a mértékadó árfolyam (24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A fenti üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza. A rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében kell árfolyamváltozást fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. Ebből a fogalom-meghatározásból ugyanakkor - az 1959-es Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezéssel - nem vonható le az a következtetés, hogy az árfolyam-különbözetből eredő fizetési kötelezettség legfeljebb 25 %-a terheli a felperest.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz.

ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztő részleteket az adósnak az árfolyamváltozás miatt a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszútávra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), tanulmányozza át a szerződést, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE).

Mindebből következően, ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett ismernie, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A per egyéb adatai alapján nem volt megállapítható, hogy a felperes olyan tájékoztatást kapott az alperes szerződéskötéskor eljáró képviselőjétől, amelyből kiindulva alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás nem valós, esetleg nem őt terheli vagy csak korlátozottan kell viselnie.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit a „Hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - a 2008/48. EK irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőző szakaszban meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó a különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem a 2008/48. EK irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét. A felperes tehát az irányelv tartalmából téves következtetésre jutott, másrészt a felperes szerinti értelmezésnek sincs jelentősége a jelen jogvita szempontjából az alperes által adott árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatásra tekintettel.

A fellebbezés egyéb hivatkozásait illetően a másodfokú bíróság az alábbiakra kíván rámutatni: A per megszüntetésének akkor lett volna helye, ha a kereset tárgya kizárólag a DH1 tv. 3. § - 4. §-ával rendezett kérdés lett volna. Az az ítélet érdemére tartozó kérdés, hogy a felperes az elszámolás kidolgozása során nem a felülvizsgált elszámolás adatai alapján számolt.

Törzskönyv kiadása

A felperes megalapozottan támadta a törzskönyv kiadására irányuló keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést. Nem osztja az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a törzskönyv birtokban tartása a kölcsönszerződéshez kapcsolódó atipikus biztosítéknak tekinthető. Kétségtelen, hogy az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően - ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában - nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés 7. pontja szerint a felek a vételi jog - és nem a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség - biztosítására kötöttek ki az alperes javára elidegenítési és terhelési tilalmat a vételi jog tárgyát képező gépjárműre. Az Üsz. VI.1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy „a

kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvbe a hitelező javára - a felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot, vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg." Az idézett szerződési feltétel megszövegezése, annak nyelvtani értelme is azt támasztja alá, hogy a felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság.

Az opciós szerződés 2013. július 9. napján megszűnt, ezért az alperesnek nincs jogalapja a törzskönyv birtokban tartására. Itt utal az ítélet tábla arra, téves a felperesnek az opciós szerződés 5. pontjában írt feltétel érvénytelenségére vonatkozó hivatkozása. Ez egyértelmű rendelkezés arra nézve, hogy az alperes a szerződéskötéstől számított 5 évig gyakorolhatja a vételi jogát azzal, hogy az 5 éves időtartamon belül is megszűnik a vételi jog a tartozás kiegyenlítése esetén. A szerződés 8. pontja a vételi jog gyakorlásának a feltételeit rögzíti, vagyis azt, hogy az 5 éves határidőn belül is csak az ott megjelölt feltételek bekövetkezése esetén nyílik meg az alperes vételi joga.

Az alperes által az elsőfokú eljárásban előterjesztett ellenkérelmében hivatkozott **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6. pontjának értelmezéséből nem következik az az alperesi értelmezés, miszerint a vételi jog gyakorlására nyitva álló határidőt az opciós szerződés 8. pontjában írt feltételek bekövetkezésétől gyakorolhatja. A rendelkezés a következőket tartalmazza: „A Hitelező javára az eszközből megvásárolt gépjárműre - a felek között létrejött opciós szerződéssel - alapított opciós jog ún.: „zárt opció”, azaz a Hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt”. Az opciós szerződés 5. pontja egyértelmű rendelkezést tartalmaz a tekintetben, hogy az opciós jog gyakorlására nyitva álló 5 éves határidőt a szerződés megkötésétől kezdődően kell számítani. Mindezekre tekintettel az ítélet tábla nem vizsgálta, hogy az alperes által hivatkozott 2009-től hatályos üzletszabályzat a szerződés részévé vált-e, mert az abban foglalt rendelkezések alkalmazása sem vezet a szerződéskötéskor hatályos rendelkezésektől eltérő eredményre.

Az Üsz. alperes által hivatkozott IV.9. pontja - az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve azt - csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbevevő teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (az alperes) köteles kiadni a törzskönyvet. Nem jelenti azonban egyúttal azt is - az alperes és az elsőfokú bíróság értelmezésétől eltérően - hogy a hitelezőt csak akkor terheli a törzskönyv kiadásának kötelezettsége, ha a kölcsönbevevő maradéktalanul teljesítette fizetési kötelezettségeit. Utal e tekintetben az ítélet tábla az 1959-es Ptk. szerződés értelmezésével kapcsolatos 207. § (1) és (2) bekezdésére, amely szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezéseivel a pontatlan, vagy bizonytalan megfogalmazás kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ennek megfelelően, ha az alperesnek a IV.9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékeként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen, félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia. Az érintett kikötésnek azonban annak teljes megszövegezése alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható az alperes szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont az 1959-es Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja.

Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV.9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a következtetés, hogy akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha az e jogosultság alapjául szolgáló vételi joga megszűnt. Miután a kifejtettekre tekintettel az alperesnek nincs érvényes jogcíme a törzskönyv birtokban tartására, az ítéltábla kötelezte az alperest annak kiadására.

Megjegyzi az ítéltábla, azonos módon foglalt állást a Kúria az öt tagú tanácsban meghozott Pfv.V.21.971/2005/6. számú ítéletében, kiemelve, hogy a vonatkozó szabályok (az Üsz. IV.9. és VI.1.pontja, valamint az opciós szerződés 7. pontja) szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként csak az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszeríthetősége érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Az ítéltábla nem osztja az elsőfokú bíróság perérték-számítással kapcsolatos álláspontját. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke irányadó. A jelen ügyben a felperes az 1 148 863 Ft megfizetésére irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl, az annak megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. Ebből következően a kölcsönszerződés érvénytelenségére alapított keresethez kapcsolódó pertárgyérték egyfelől a felperes által követelt összegből (1 148 863 Ft), másfelől abból a követelésből áll, amelyet az alperes a felperes még fennálló tartozásaként nyilvántart (2 640 903 Ft), s amely tartozást a felperes ugyancsak vitat. Mindezek alapján az elsőfokú eljárás pertárgy értéke mindösszesen 4 389 766 Ft-ban határozható meg, figyelemmel a törzskönyv kiadására irányuló 600 000 Ft meg nem határozható pertárgyértékű igényre is. E pertárgyérték alapján a felperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összege 263 386 Ft. A szerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelem - a kamat éves százalékos értéke szerződésben való feltüntetésének hiányában megjelölt érvénytelenségi okot, valamint az Üsz. IV/7. pontjának érvénytelenségét leszámítva - aaptalannak bizonyult, amelyre tekintettel a pervesztesség-pernyertesség aránya e kereseti kérelem vonatkozásában az alperesre kedvezőbben 80-20 %-ban határozható meg, azaz az elsőfokú eljárási illetékből a felperest 181 909 Ft terheli, amely összegre az ítéltábla az általa fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét felemelte. Kötelezte továbbá az alperest a pervesztességéhez igazodó elsőfokú eljárási illeték megfizetésére (36 000 Ft törzskönyv + 45 477 Ft érvénytelenségre alapított kereset). A magasabb pertárgyértékre figyelemmel az alperes javára megítélhető perköltség összege meghaladja az elsőfokú ítéletben foglaltat, azonban az alperes fellebbezést nem terjesztett elő, így annak felemelésére az ítéltáblának nem volt lehetősége (Pp. 253. § (3) bekezdés).

A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyebekben azt helybenhagyta.

A másodfokú eljárásban a perérték 3 778 748 Ft (537 845 Ft felperes marasztalási igénye + 2 640 903 Ft alperes által nyilvántartott tartozás + 600 000 Ft törzskönyv). A felperes nagyobb mértékben (3 178 748 Ft) bizonyult pervesztésnek, ezért az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselőtével felmerült 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján - kis kerekítéssel - megállapított ügyvédi munkadíjból álló

másodfokú perköltségének a megfizetésére, figyelemmel az őt, a törzskönyv kiadására irányuló fellebbezés megalapozottságára figyelemmel az IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint 4/A. §-a alapján megillető ügyvédi munkadíjból álló perköltségre is. A feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket a peres felek az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a

Pp. 81. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyancsak pervesztességük, pernyertességük arányában kötelesek megfizetni.

Szeged, 2016. december 7.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.. Lengyel Nóra sk.
előadó bírő

táblabíró